

editorial

El canvi climàtic: també un problema social i polític

L'evidència comença a obrir els ulls a tota la societat: glaceres que reculen de manera ostensible, passos marítims navegables per primera vegada entremig del gel de l'Àrtic... I fenòmens climàtics que es mostren més extrems del que havíem conegut fins ara: avançaments en la floració de plantes que cada cop coincideix menys amb el cicle vital dels animals que se n'aprofitaven; invasió d'espècies d'altres ecosistemes, que entren en forta competència; augment (per ara, quasi imperceptible) del nivell de l'aigua del mar, però que en illes coral·lines de l'oceà Pacífic ja ha produït problemes d'inundació de poblats molt a prop de la línia de costa; etc. Aquests són alguns exemples, però es podria fer un llistat força més extens d'efectes produïts pel canvi climàtic.

Després de recopilar nombrosos estudis científics i de convocar quatre cimeres (París, febrer-07; Brussel·les, abril-07; Bangkok, maig-07 i València, novembre-07) per redactar informes d'avaluació sobre el clima a la Terra, l'IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) ha evidenciat que el canvi climàtic és innegable, que la mà de l'home hi té molt a veure i que cal actuar de manera urgent per tal de pal·liar-ne els efectes. L'IPCC, altrament conegut com el grup d'experts sobre el canvi climàtic de l'ONU, l'integren uns 2.000 científics de tot el món que aporten els seus coneixements sobre el clima d'arreu del planeta.

Ara és molt habitual que en les converses sobre el temps surtin referències al canvi climàtic, sobretot quan el temps fuig del que és normal per a l'època. És una idea que comença a amarar el teixit social, potser no tant pel que puguin haver-nos transmès els científics com per la repercussió mediàtica que el tema darrerament ha adquirit. En la formació d'aquesta consciència hi ha tingut molt a veure pel·lícules com "El dia després", "Una veritat incòmoda" o la concessió del Premi Nobel de la Pau exaequo a l'IPCC i Al Gore.

Ha tingut també un important ressò mediàtic la celebració de la cimera de Bali, amb l'estira-i-arronsa de la diplomàcia de diversos països amb els Estats Units per la reducció de les emissions de diòxid de carboni a les envistes –el desembre de 2009– que a Copenhaguen es renovi el Protocol de Kyoto. El suspens que es va crear sobre el tema i la consecució de l'acord al límit de la clausura de la trobada refermen que, cada dia més, cal emoció per parar atenció a les coses. És al subconscient on sembla que es fixen els valors morals i allí s'hi entra més pels sentiments que no pas per la raó.

Però també, per sort, no hi falten aquelles persones que prenen consciència de les coses a partir del seu coneixement exhaustiu, que saben de l'existència del canvi climàtic i que treballen sobre sòlides bases fonamentades en l'estudi que els ha permès identificar el problema i establir estratègies per pal·liar-lo. Per una banda, hi trobem un important grup de científics; per l'altra, els nombrosos grups compromesos amb la defensa del medi ambient.

La consciència social, independentment de com s'adquireixi i la solidesa dels arguments científics han començat a mobilitzar l'estament polític. Alguns diran que molt poc, encara, però recordem que no fa massa, el panorama era molt més fosc, quan només els grans interessos econòmics eren els únics que influïen sobre la classe política, i la instaven a no tocar aquest tema. Ara, la majoria dels partits polítics han incorporat en els seus programes actuacions encaminades a pal·liar el canvi climàtic, fins i tot alguns dels més conservadors.

Potser el canvi climàtic, vist des de l'òptica poc aprofundida del ciutadà normal i corrent, no causi grans cataclismes. Ramon Folch explicava a *El Periódico* que el fenomen del canvi climàtic consistirà, segurament, en "un canvi meteorològic". Folch feia referència a

l'anòmala climatologia que l'estiu passat es va viure a la conca Mediterrània i afirmava que aquests canvis ocasionaran, a la llarga, "problemes socioambientals que estaran sobretot lligats a trasbalsos meteorològics (sequeres, pluges intenses, fortes calorades o fredorades, etc.)". I afegia: "només cal que els anticiclons i les depressions canviïn de lloc perquè el règim atmosfèric es canviï, no ho perdem de vista". L'article l'acabava amb la següent reflexió: "tenim un gran problema econòmic. El canvi climàtic és una qüestió de relativa importància ambiental i d'enorme transcendència socioeconòmica. O sigui, de primera magnitud política".

Nosaltres potser no apreciarem els grans cataclismes que s'han pronosticat, però ens provocarà canvis socials i econòmics importants. Segons on, seran subtils; segons on, poden ser dramàtics, com l'escassetat d'aigua, per esmentar algun exemple. Són qüestions prou serioses com per no frivolitzar-les, com ho ha fet un important polític, que aspira a la presidència del Govern.

Però malgrat ser important, no tot s'ha de quedar a l'esfera política. El compromís personal és també molt important: si optem per fer la recollida selectiva en origen, evitem cremar els residus que produïm; si optem pel transport públic, reduïm el consum de benzina; si abaixem la calefacció o la refrigeració, reduïm el consum d'energia i, alhora, el dels combustibles que la produeixen...

Sobre el canvi climàtic i els temes que s'hi relacionen (causes, efectes, estat de la qüestió...), la Secció de Ciències Naturals del Museu de Mataró va organitzar entre els dies 2 i 30 de maig de 2006 un seminari divulgador. L'objectiu que perseguíem era difondre la recerca científica sobre aquest transcendent tema a la societat i propiciar la generació de debats que facin reflexionar els ciutadans. Les sessions d'aquella trobada –les conferències ara transformades en articles– donen cos a *L'Atzavara* que teniu a les mans.

